

תרגום כינויי הגוף בספרי התנ"ך מעברית לערבית , עיון תרגומי השוואתי

מחקר לאינסטרקטור

וסאם עבד אלסטאר דואח

אוניברסיטת בגדאד הפולטה של השפה

מחלקת השפה העברית

gmail:wisam-sattar@colang.uobaghdad.edu.iq

ترجمة الضمائر في أسفار العهد القديم من العبرية الى العربية دراسة ترجمية مقارنة

م. وسام عبد الستار دواح جامعة بغداد- كلية اللغات قسم اللغة العبرية

مقدمة:

تلعب الضمائر دوراً محورياً في البنية اللغوية لأي لغة. فهي أدوات أحالة وأستبدال تربط أجزاء النص، وتوضح الروابط بين الفاعل والمفعول به والمتلقي في سياقات مختلفة. وفي اللغات السامية عموماً، ومنها العبرية والعربية، تعتبر الضمائر عنصراً أساسياً في تحديد الهوية النحوية والدلالية للكلمات والجمل، مما يجعلها عنصراً أساسياً في فهم المعنى واستنتاج المحتوى النصي. في سياق الكتاب المقدس، وهو من أقدم النصوص الدينية والأدبية المكتوبة باللغة العبرية، تكتسب الضمائر الشخصية أهمية خاصة، إذ تعكس طبيعة الخطاب اللاهوتي، والأساليب البلاغية المستخدمة، وعلاقات الشخصيات المذكورة في النصوص المقدسة. وأي انحراف أو اختلاف في ترجمة هذه الضمائر الشخصية قد يؤدي إلى تغيرات دلالية قد تؤثر على المعنى العام للنص وتفسيره في السياقات اللاهوتية والتاريخية. تتميز الضمائر الشخصية العبرية بتنوع أنظمتها وتصريفاتها حسب الجنس والعدد والموقع النحوي، مما قد يخلق مشاكل عند ترجمتها إلى اللغة العربية. على سبيل المثال، في اللغة العبرية هناك ضمائر شخصية منفصلة، وضمائر شخصية متصلة، وكذلك ضمائر شخصية مخفية قد تكون متضمنة ضمن أشكال الفعل، مما يجعل ترجمتها إلى العربية صعبة وتتطلب قرارات ترجمة دقيقة لضمان دقة المعنى. بالإضافة إلى ذلك، قد تحمل بعض الضمائر الشخصية أكثر من معنى في السياق الكتابي، مما يفتح الباب أمام اختلافات بين الترجمات، مثل ترجمة الضمائر الشخصية بصيغة المذكر في سياقات معينة، حيث قد يشمل المعنى أيضاً المؤنث، وذلك وفقاً للسياق الثقافي والنصي. ونتيجةً لذلك، يكشف تحليل كيفية تعامل الترجمات العربية المختلفة مع هذه المشكلات اللغوية عن استراتيجيات ترجمة مختلفة واختلافات في الفهم اللاهوتي والتفسيري للنصوص. كلمات مفتاحية: الضمائر ، أسفار العهد القديم ، الترجمات العربية ، الدراسة التطبيقية .

Abstract:

Personal pronouns play a central role in the linguistic structure of any language. They are tools of reference and substitution that link parts of the text and clarify the relationships between subjects, objects, and recipients in different contexts. In Semitic languages in general, including Hebrew and Arabic, pronouns are considered a fundamental element in defining the syntactic and semantic identity of words and sentences, which makes them an essential element in understanding the meaning and inferring textual content. In the context of the Bible, which is one of the most extant religious and literary texts ever written in Hebrew, personal pronouns have a unique importance, as they reflect the nature of theological speech, the rhetorical styles used, and the relationships of the characters mentioned in the sacred texts. Any deviation or difference in the translation of these personal pronouns may lead to semantic changes that can affect the overall meaning of the text and its interpretation in theological and historical contexts. Hebrew personal pronouns are characterized by their variety of systems and inflections in terms of gender, number, and syntactic position, which can create problems when translating them into Hebrew. For example, in Hebrew there are detached personal pronouns, connected

personal pronouns, and hidden pronouns that may be included within the verb form, which makes it difficult to translate accurately to ensure the accuracy of meaning. In addition, some personal pronouns may have more than one meaning in the biblical context, which opens the door to differences between translations, such as the translation of masculine plural personal pronouns in certain contexts where the meaning may also include females depending on the cultural and textual context. As a result, an analysis of how the different Arabic translations deal with these linguistic problems reveals different translation strategies and differences in theological and interpretive understanding of the texts. **Key words** : pronouns , old testament , Arabic translations , applied study .

הקדמה:

כינויי הגוף ממלאים תפקיד מרכזי במבנה השפתי של כל שפה, הם כלי הפניה והחלפה המקשרים בין חלקי הטקסט ומבחינים את הקשרים בין הנושאים, המושאים והמקבלים בהקשרים שונים. בשפות שמיות באופן כללי, ובניהן עברית וערבית, הכינויים נחשבים רכיב בסיסי בהגדרת הזהות התחברית והסמנטית של מילים ומשפטים, מה שהופך אותם לרכיב חיוני בהבנת המשמעות והסקת התכנים הטקסטואליים. בהקשר של התנ"ך, שהוא אחד מהטקסטים הדתיים והספרותיים העתיקים ביותר שנכתב ובעברית, לכינויי הגוף יש חשיבות מיוחדת, שכן הם משקפים את טבע הנאום התאולוגי, את הסגנונות הרטוריים שבהם נעשה שימוש, ואת קשרי הדמויות המוזכרות בטקסטים המקודשים. כל סטייה או הבדל בתרגום כינויי הגוף הללו עשויה להוביל לשינויים סמנטיים שיכולים להשפיע על המשמעות הכוללת של הטקסט ועל פירושו בהקשרים תאולוגיים והיסטוריים.

כינויי הגוף העבריים מתאפיינים במגוון מערכותיהם והטייתיהם בהתאום למין, מספר ומצב תחבירי, דבר שעלול ליצור בעיות בעת תרגומם לעברית. לדוגמה, בעברית ישנם כינויי גוף מנותקים, כינויי גוף מחוברים, וכן כינויי של נסתרים שעשויים להיות כלולים בתוך צורת הפעול, מה שמקשה על תרגום מדויקת כדי להבטיח את דיוק המשמעות. נוסף על כך, חלק מכינויי הגוף עשויים להכיל יותר ממשמעות אחת בהקשר התנ"כי, דבר הפותח את הדלת להבדלים בין התרגומים, כמו תרגום כינויי הגוף של ריבוי הזכר בהקשרים מסוימים שבהם ייתכן שהמשמעות תכלול גם את הנקבות בהתאם להקשר התרבותי והטקסטואלי. כתוצאה מכך, ניתוח כיצד התרגומים הערביים השונים מתמודדים עם בעיות לשוניות אלו חושף אסטרטגיות תרגום שונות והבדלים בהבנה תאולוגית ופרשנית של הטקסטים.

שיטת המחקר:

התיאורית-אנליטית להשוואת תרגום כינויי הגוף העבריים.

חשיבות המחקר:

מחקר זה שואב את חשיבותו מכמה נקודות מבט לשוניות, תרגומיות ודתיות, שכן הוא שופך אור על סוגיה מרכזית בלימודי תרגום דתיים: כיצד לתרגם כינויי גוף עבריים מטקסטים של התנ"ך לערבית תוך שמירה על דיוק המשמעות ושלמות ההקשר.

חומר מחקר:

החומר של מחקר זה מבוסס על מכלול מקורות וטקסטי המהווים את הבסיס הלשוני והתרגומי לניתוח, והם מחולקים לקטגוריות הבאות:

- 1- הנוסח העברי של התנ"ך.
 - 2- תרגומים לערבית של טקסטים בעברית.
 - 3- מקורות לשוניים ותרגום כגון המילונים כמו מלון עברי-ערבי לשפה העברית בת-זמננו (דוד שגיב).
 - 3- מקורות שונים אחרים הקשורים לנושא.
- השערות המחקר:
- 1- הבדלים דקדוקיים בין עברית לערבית משפיעים על דיוק תרגומם של כינויי הגוף.
 - 2- שני התרגומים מסתמכים על אסטרטגיות שונות בהתמודדות עם כינויי גוף עבריים.
 - 3- חלק מכינויי הגוף העבריים נושאים קונוטציות הקשורות שאינן ניתנות לתרגום מדויק לערבית.
 - 4- האוריינטציות התאולוגיות של כל תרגום עשויות להשפיע על אופן ההתייחסות לכינויי הגוף.
 - 5- חלק מכינויי הגוף שיש להם יותר ממשמעות אחת בעברית עשויים להיות מתורגמים אחרת לערבית.

מטרות המחקר:

- 1- ניתוח מערכת כינויי הגוף בעברית התנ"כית.
- 2- מעקב אחר ההבדלים בתרגום כינויי הגוף בין תרגומים לערבית.
- 3- חקר ההשפעה של הבדלים דקדוקיים בין עברית לערבית על התרגום.
- 4- הערכת המידה שבה התרגום מושפע מרקע תאולוגי ופרשני.
- 5- מתן מבט ביקורתי על אסטרטגיות תרגום דתיות.

קורפוס המחקר:

- 1- גיוון בסוגי כינויים:

א. כינויי גוף ראשון (אני, אנחנו).

ב. כינויי גוף שני (אתה, את, אתם, אתן).

ג. כינויי גוף שלישי (הוא, היא, הם, הן).

ד. כינויים מחוברים ונפרדים.

ה. כינויים בלתי מוגדרים.

2-הבדל במבנה הדקדוקי:

א. כינויי גוף כנושא, כמושא, כינוי נפרד, כינוי מחובר.

ב. כינויי הגוף המחוברים לוו או ליוד.

3- עמימות סמנטית של כינויי הגוף:

א. כינויי גוף עם אפשרויות התייחסות מרובות בהקשר.

ב. מקרים שבהם תרגום משפיע על הפניה.

4- משפטי תנאי ושאיילה:

א. משפטים מותנים עם כינויי גוף.

ב. משפטי שאילה המכילים כינויי גוף.

פרטי המחקר:

שם גוף או כינוי

הוא מלה המשמשת בקום שם, כדי לציין עצם, שכבר א ידוע מן ההמשך, או לפי המצב או המשמש נושא לחקירה, כגון: הילד טוב, הוא (כלומר הילד הנזכר מקודם) אינו מפריע. זה (כלומר האיש, העומד לפניך, הידוע אפוא לפי המצב). מי שבר את הצלחת ("מי" בא במקום האיש שובר הצלחת) (בלאו, 1978, עמ' 149).

מלה המכנה עצם במקום לפרש: אני, הוא, זה, הללו, מה, מישהו (נהיר, 1953, עמ' 7)

הם תת-קבוצה של שמות, המשמשים תחליף לשם עצם אמיתי, רוב הלשונות משתמשות בכינויי גוף בעיקר כדי להתייחס לאובייקט שהוזכר לכן (כינוי גוף או אפורי) (<https://he.m.wikipedia.org>)

מלה הבאה במקום שמי עצם (=גוף) נקראת שם – הגוף או כינוי-הגוף כגון: הוא (במק': אלהים) יצאו את העיר, לא יירשך זה (במ': אליעזר) (ברקלי, 1973, עמ' 110).

משמעות המקורית של המונח person בשפה היוונית הוא מסכה, ואילו בלטינית פירושו גם שחקן במחזה, המונח נטמע בתחום הדקדוק (גוף ראשון, גוף שני וגוף שלישי), משום שאירוע תקשורתי-לשוני המעוגן בהקשר נסיבית מסוים הוא מעין מחזה עם כמה משתתפים, הגוף הראשון, המדבר, אני, הוא התפקיד הראשי, אתה, הנוכח, הוא התפקיד המשני בחשיבותו, כל יתר התפקידים מסוּסנים על ידי הגוף השלישי, הנסתר (הוא, היא, הם, הן) המונחים מדבר, נוכח ונסתר תורגמו לערבית מן הדקדוק הערבי, המונח נסתר לציון הגוף השלישי מציין את ההבדל העקרוני בינו לבין הגוף הראשון והשני, בעוד שני אלה הם המשתתפים הישירים בסיטואציה הדיבור, הגוף השלישי אינו נכלל ב"כאן ועכשיו" שלהם אנו יכולים להתייחס לכל מה שנמצא מחוץ לסיטואציה הדיבור (לבנת, 2010, עמ' 71).

בעברית קיים קשר בין כינויי הגוף השלישי הפרודים (הוא, היא, הם, הן) לבין כוונים רומזים המציינים ריחוק (ההוא, ההיא, ההם, ההן): שני סוגי הכינויים מציינים ריחוק, הריחוק אינו מתבטא רק במקום, אלא גם ביחסו של הדובר אלה רפרנט, בעברית בת-זמנו, לרוב בלשון דיבור, כשמתייחסים לרפרנט שהוא אדם באמצעות כינוי רומז המציין ריחוק הדבר עשוי לבטא זלזול או ריחוק רגשי. למשל: אתה מכיר את ההוא (לבנת, 2010, עמ' 73).

בתוך המשפט יכולים הכנויים למלא את התפקיד של שמות. הם פנויים לשמות, הם באים גם במקום שם עצם (הָאִישׁ יצא – הוא יצא) וגם במקום שם תאר (הָאִישׁ הַנֶּזֶק – הָאִישׁ הַהוּא) (גושן, 1979, עמ' 2). בכל הלשונות בעלת הבחנת מין דקדוקי בשמות עצם, יש גם הבחנה בכינויים בגוף שלישי יחיד, ולפעמים גם ברבים (שורצולד, 2022, עמ' 18).

בלשונות אחדות השימוש בגופים טומן בחובו רכיב סמנטי נוסף – סטטוס חברתי. בלשונות אלה יש שתי צורות פנייה בגוף שני, הנבדלות זו מזו באופן השימוש בהן: הן נקבעות על פי המעמד החברתי של כל אחד מן הדוברים ועל פי המרחק החברתי ביניהם, בצרפתית צורת היחיד של גוף שני-tu, מציינת ריחוק מסוים ולשון כבוד, בגרמנית קיימת אותה הבחנה: sieldu,

בעברית ובאנגלית אין הבחנה כזו, אולם יש ביטויים מיוחדים לפניה אל בעלי סטטוס חברתי גבוה במיוחד: כבודו His Royal Highness, כלומר פניה בגוף שלישי ולא בגוף שני, אפשרות אחרת ליצירת פניה של כבוד, או ריחוק בין הדוברים. היא התייחסות של הדבור אל עצמו בגוף שלישי, כך אנו מוצאים בלשון המקרא את האמירה "הנה – נא מצא עבדך חן בעיניך" (בראשית 19: 19), (هو ذا عبدك قد وجد نعمة عينيك) (التكوين 19: 19), כלומר שימוש בגוף שלישי, "מצא עבדך" במקום "מצאתי חן בעיניך" בגוף ראשון (לבנות, 2010, עמ' 73).

יש להזכיר שכינויי הגוף בעברית מתממשים בדרכים שונות, לדוגמה: ככינויי גוף פרודים (אני, את, הוא), כצורך של הפועל (אכתוב, תשלחי), וכינויי גוף התבורים למילות יחס (אותי, עליך, להם), לשמות עצם (ביתנו, כספכם, מעשהו) ולפעמים בתפקיד מושאי (ראיתו, תשליכני), גם הכינויים החבורים הם הכינויים החבורים הם דאיקטים שמשמעותם נגזרת מן ההקשר, ויש להם כוח הצבעה על רפרנטים בדיוק כמו לכינויים הפרודים (לבנות, 2010, עמ' 73).

2- הכינוי הָיֵשׁ:

מלה המציינת את אחד משלושת הגופים, המצויים בלשון, שהם (ברקלי, 1973, עמ' 110).

המספ	גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר : אני , אנכי	נוכח : אתה	נסתר : הוא
יחידה	מדברת	נוכחת : את	נסתרת : היא
רבים	מדברים אנחנו, אני (נחנו)	נוכחים : אתם	נסתרים : הם (המה)
רבות	מדברות	נוכחות : אתן	נסתרות : הן (הנה)

הערות :

- 1- בלשון ימינו תפסה המלה ליחיד- אני (בהפסק:אני) את מקומה של המלה אנכי(בהפסק:אנכי)שבמקרא: לעמות זאת מרבים להשתמש בימינו במלה אנו. המופיעה במקרא רק פעם אחת , במקום אנחנו(גם נחנו) המקראית(ברקלי, 1973 , עמ'111).
- 2- עם פעלים בהווה (בינוני) ועם מלות - יחס תחברנה הסופיות . נ(קיצור של "אני") ו-נו(קיצור של "אנו") של צורה הפועל ותהווה מלה אחת כגון:חושש אני-חוששני, מקבלנו (קבלה בנדנו). כינוי זה נקראת חבור (מחובר) בניגיד לכינוי הנכתב באופן נפרד, כגון: אני, אתה, הוא, הנקרא פורד (=מופרד) . אגב גם הסופיות : תי , ת , תם , תן . בעבר ואותיות איתן בעחיד הם כינויי - גוף הבוירים (למדתי = למד אני , ילמד - הוא למד , למדנו - למד אנו)(ברקלי , 1973 , עמ'111).
- 3-גופי-הנסתר(הוא,היא,הם,הן) , כאוגדים בין הנושא והנושא במשפט שמני (= כשה נושא מופע ע "י שם) כגון : הים הנפש : אחת היא יונתי ועוד .(ברקלי, 1973, עמ'111).

פוקציות של כינויי הגוף בטקסטים תנ"כים:

- 1- (אני) כינוי הגוף למדבר ולמדברת :

א: לפני פועל או לפני שם או אחריהם - הכל לפי ההטעמה (אורנו, 1968, עמ' 25)
 דוגמה: (וגם אני שמעתי, את-נאקת) (שמות 6:5), (וְאִנִּי אֵלֶיךָ שָׁמַעְתִּי אֵינִי), (الخروج 6:5), (אשר אני עשה), (בראשית 18:17), (מֵאֲנִי פֶּעֶלְךָ) (التکوין 18:17) .
 ב: כינוי הגוף (אני) כמושא במשפט (אבן שושן, 1974, עמ' 35).
 דוגמה: (ויאמר לאביו, ברכני גם-אני אבי)(בראשית 27:24), (وَقَالَ لِأَبِيهِ: «بَارِكْنِي أَنَا أَيْضًا يَا أَبِي») (التکوין 27:24) .
 בדוגמה זו, כינוי הגוף (אני) כמושא (אותי), (ברכני) (בִּרְכֵנִי) (שכן הוא מתייחס לדוברו שעליו נעשתה הפעולה.
 ג: כינוי הגוף (אני) להדגשה (נהיר, 1953, עמ' 96).
 דוגמה: (אני אני אשרך ואלך), (הושע 14:5), (أَنَا أَقْتَرُ وَأَمْضِي) (הושע 14:5)
 בדוגמה זו, כינוי הגוף(אני) בא להדגיש את האדם המדבר.

- 2- (אנחנו) כינוי הגוף למדברים :

א: כינוי הגוף (אנחנו) כמושא במשפט(אבן-שושן, 1985, עמ' 94)

הוא משמש כנושא במשפט כאשר הדוברים הם קבוצה שכוללים את עצמם בפועל.

דוגמה: (ונסע מחברב, ונגלה את כל המדבר הגדול והנורא ההוא אשר ראיתם דרך הרהאמרי, כאשר צוה יהוה אלהינו, אתנו; ונבא, עד קדש ברנע), (דברים 1:19), (ثُمَّ انْزَحَلْنَا مِنْ حُورَيْبَ وَسَلَكْنَا كُلَّ ذَلِكَ الْقَفْرِ الْعَظِيمِ الْمَخُوفِ الَّذِي رَأَيْتُمْ فِي طَرِيقِ جَبَلِ الْأُمُورِيِّينَ كَمَا أَمَرَنَا الرَّبُّ إِلَهُنَا. وَجِئْنَا إِلَى قَادِشَ بَرْנِيعَ.) (التثنية 1:19)

ב: הדגשה וביטוי של הכללה (רובינשטיין, 1980, עמ' 27).

ניתן להשתמש (אנחנו) עם הכינוי הגוף המחובר ב(נ) כדי להדגיש את הקבוצה והכללה.

דוגמה: (יאמרו בניכם לבנינו לאמר, מה-לכם, וליהוה אלהי ישראל) (יהושע 24:24), (قَائِلِينَ: غَدًا يَقُولُ بَنُوكُمْ لِبَنِينَا: مَا لَكُمْ وَلِلرَّبِّ إِلَهِ إِسْرَائِيلَ) , (ישוע 24:24).

ג: הכוונה לסמכות או לייצוג קולקטיבי (אבן שושן, 1985, עמ' 96).

כינוי הגורף (אָנחנר) משמש בהקשרים דתיים או פוליטיים שבהם הדובר מדבר בשם קבוצה גדולה יותר כמו מלכים או מנהיגים פוליטיים.

דוגמה: (מהודעין אנחנה, למלכא), (עזרא 4: 16), (וְחָנָן תִּלְמַד מֶלֶךְ), (עזרא 4: 16)

3- (אָת) כינוי הגורף לנוכח:

א: הפונקציה הדקדוקית: כינוי הגורף הנפרד שהנוכח היחידה (בלאו, 1970, עמ' 35).

דוגמה: (וּבְכָרְכָאֵת-רַבָּקָה, וַיֹּאמְרוּלָהּ—אָחֲתִנִּנוּ, אָת הַיִּלְלָלִפִּי), (בראשית 24: 10), (וַיִּזְכְּרוּ רַחֲמֵהָ וְעָלְמוּ לָהּ: אַתְּ אֲחִינֹחַ. וַיִּרְיֵה הַלֵּוֹי) (הַתְּכִינֵה)

24: 6).

ב: הדגשה והגדרה במשפט השמני (נהיר, 1953, עמ' 95).

פעמים משמש במשפט השמני כדי להדגיש את נוכח או להבדיל אותה מאחרת.

דוגמה: (וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר), (שמואל א' 1: 10), (פְּאִיבִיחָה), (סמואל הראשון 1: 10)

בדוגמה זו, כינוי הגורף (אָת) אינו נראה אף נכלל בפועל (ותאמר) (וְעָלְמוּ), (אמר: נח), (שגיב, 1985, עמ' 89) שבו הנטייה מתייחסת את הנוכח היחידה.

ג: שימוש כינוי הגורף (אָת) עם פועלי ציווי ואיסור (ליפקין, 2007, עמ' 71)

כאשר מפנים את הציווי או האיסור לנוכח כדי לנטיית הפועל לפי צורת הנוכח, כאשר כינוי הגורף (אָת) לא נראה בתוך מבנה הפועל.

דוגמה: (וְלֹא-תִנָּאֶר), (דברים 5: 18), (וְלֹא תִרְיֵה) (הַתְּכִינֵה 5: 18).

כאן כינוי הגורף (אָת) לא נראה בצורת האוסר המופנה לנוכח היחידה.

ד: שימוש כינוי הגורף (אָת) בביטויים מותנים ורטוריים (רינג, 1980, עמ' 53).

במקרים מסוימים, כינוי הגורף (אָת) מופיע בהקשר מותנה או רטורי במשפט.

דוגמה: (וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלֹהֶיהָ אֵל-תִּירָאִי), (מלכים א' 17: 13), (פָּקַל לָהּ אֵלֶיהָ: לֹא תִחַפִּי). (הַמְלֹכִים 17: 13).

בדוגמה זו הדיבור מופנה לאישה ולכן הפועל (תִּירָאִי), (תִּחַפִּי), (ירא: חפ), (קוגמן, 1970, עמ' 319) מתואם עם כינוי הגורף.

ה: שימוש כינוי הגורף (אָת) בהשאלה ובדיבור הדגשה על מנת לשאול שאלות ולתת דיבור הדגשה, ניתן להופיע או להיות לא נראה (אגיון, 2005, עמ' 21).

(וַיֹּאמֶר, הִגֵּר שְׂפָחַת שָׂרִי אִי-מִזֶּה בָּאת—וְאַנְהָ תִּלְכִּי; וַתֹּאמֶר—מִפְּנֵי שָׂרִי גִבְרָתִי, אֲנִכִּי בָרַחַת), (בראשית 16: 8), (וְעָלְמוּ: «יֹא הֶאֱזַר גִּבְרָתִי

סָרָאִי מִן אֵינִי אֵינִי תִּדְהִינִי?». פָּקַלְתִּי: «אֲנִי הֶאֱזַרְתִּי» (הַתְּכִינֵה 16: 8)

כאן כינוי הגורף (אָת) נכלל בצורה הפועל שמדבר אל היחידה.

3- (אָתָה) כינוי הגורף לנוכח:

א: כינוי הגורף כנושא (אבן-שושן, 1985, עמ' 141).

דוגמה: (וַיֹּאמֶר הַכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְעָמִים—אֶת-בְּכֹרְתִי לָקַח, וְהִנֵּה עִתָּהּ לָקַח בְּרַכְתִּי;), (בראשית 27: 36), (פָּקַל: «אֲלֵא אִנִּי אֲשֵׁמֶה

דְּעִי יַעֲקֹב, פָּקַד תַּעֲבִיבִי אֲלָן מִרְיָיִ! אֲחַד בְּכוֹרֵי, וְהוּדָא אֲלָן פָּקַד אֲחַד בְּרַכְתִּי»). (הַתְּכִינֵה 27: 36), כאן כינוי הגורף (אָתָה) משתמע (לקח),

(אֲחַד), (לקח: אֲחַד, טָוֹל), (שגיב, 2, 1985, עמ' 82) כאשר עשו מדבר אל יעקב.

ב: כינוי הגורף מודגש (הַקְרִיבִי, 2014, עמ' 16):

כינוי הגורף (אָתָה) משמש להדגשת הנושא במשפט, במיוחד כאשר רוצים להבחין בין הנוכח לאחרים.

דוגמה: (כִּי-עַם-קָשָׁה-עָרַף, אָתָה), (דברים 9: 6), (לֹא-לָךְ שִׁעָבַר שִׁלְבֵּי הַרְּבִיבָה), (הַתְּכִינֵה 9: 6).

כאן, כינוי הגורף משמש להדגשת הנוכח, אשר מבליט את שם התואר (קשה-ערף), (שִׁלְבֵּי הַרְּבִיבָה).

ג: כינוי הגורף במשפט הקריאה (נהיר, 1953, עמ' 12).

כשמפנים את הדיבור הישיר לאדם מסוים, משמש (אָתָה) לעתים כדי לחיזוק את הקריאה ולהוסיף מימד רגשי או רטורי.

דוגמה: (וַיֹּאמֶר אֵלָיו, שְׁמוּאֵל, קִרְעֵה יְהוָה אֶת-מַמְלַכּוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָה, הַיּוֹם; וַיִּתְּנָהּ, לְרַעַף הַטּוֹב מִמֶּנּוּ) (שמואל א' 15: 28), (פָּקַל לָהּ שְׁמוּאֵל:

«יִמְרֹץ הַרְּבִיבָה מִמְּלָכָהּ אִשְׂרָאֵל עִנְיָ הַיּוֹם וְיִעֲטִיבָהּ לִסְחָבֶיךָ הַלְּזִי הוּא חֵיזֶר מִנֶּכְךָ) (סמואל הראשון 15: 28).

כאן כינוי הגוף מוסתר באופן מרומז אך מובן בהקשר של הנואם המופנה אל שאול.

ד: כינוי הגוף (אתה) במשפט התנאי (נהיר, 1953, עמ' 112):

כינוי הגוף (אתה) משמש להצגת הקשר בין התנאי לתשובה.

דוגמה: (והיה, אם-שכחת שכחאת-יהנה אלהיך), (דברים 19:8), (יֵל אֲזְכֹּר הָרֵב לְהֵא אֵלֶּה), (לשניה 19:8).

כאן כינוי הגוף (אתה) משמש לציון אחריות אישית לפעולות בהקשר של תנאי.

ה: כינוי הגוף במשפטי שאלה (בורשטיין, 1998, עמ' 112):

כינוי הגוף (אתה) משמש בכמה שאלות הדורשות תשובה אישית ישירה.

דוגמה: (איפה היית, כיסדי-ארץ; הגד, אם-ידעתיך), (איוב 38:4), (אֵינְךָ כֻּנֵּת חַיִּין אֲסִסְתָּ הָאָרֶץ? אֲחִירִי אִן כָּאן עִנְדְּכָּהּ), (איוב 38:4).

כאן נעשה שימוש כינוי הגוף (אתה) בשאלה רטורית המופנית לאיוב.

4- (אתם) כינוי הגוף לנוכחים:

א: כינוי הגוף בנושא (אבן-שושן, 1985, עמ' 142).

דוגמה: (אתם) לכו קחו לכם תבן) (שמות 5:11), (אזבחו אתם וخذوا لأنفسكم تبن), (خروج 5:11).

ב: כינוי הגוף מודגש (נהיר, 1958, עמ' 20):

לעתים משתמשים בו כדי להדגיש סובייקטיביות או להבדיל בין הנושא מאחרים, שכן מתווסף דגש נוסף לנוכחים.

דוגמה: (אתם) עדינאם-יהנה), (ישעיהו 10:10), (وَأَنْتُمْ شُهُودٌ), (אשעיא 10:43).

כאן משמש כינוי הגוף (אתם) לחיזוק הדגש על זהות הנוכחים כעדים.

ג: כינוי הגוף במשפט שמני (אבן-שושן, 1985, עמ' 143):

במשפט שמני אין פועל מופרש, כינוי הגוף (אתה) משמש כמקור מקשר בין הנושא והנשוא.

דוגמה: (ואתם, הנייהנה תראו-משרתא להינו, יאמרלכם; חילגויס תאכלו, ובכבודם תתימרו) (ישעיהו 6:16), (أَمَّا أَنْتُمْ فَتَدْعُونَ كَهَنَةَ الرَّبِّ

تُسَمُّونَ خُدَّامَ إِلَهِنَا. تَأْكُلُونَ ثَرْوَةَ الْأَمَمِ وَعَلَى مَجْدِهِمْ تَتَأَمَّرُونَ), (אשעיא 6:16).

כינוי הגוף (אתה) כאן הקשר בין הנשוא והנושא.

ד: כינוי הגוף במשפטים מותנים (נהיר, 1953, עמ' 113):

הוא משמש במשפטים מותנים, כאשר הנוכחים הם אלו שמתכוונים לפועל המותנה.

דוגמה: (ואתם תהיו-) (שמות 19:6). (وَأَنْتُمْ تَكُونُونَ), (خروج 19:6).

כאן כינוי הגוף (אתם) הוא הנושא במשפט התנאי.

ה: כינוי הגוף בביטויי שאלה (בורשטיין, 1998, עמ' 131):

כינוי הגוף מופיע בכמה שאלות הדורשות או אתגר לנוכחים.

דוגמה: (הלווא תדעו הלווא תשמעו, הלווא הגד מראש לכם; הלווא, הבינותם, מוסדות, הארץ). (ישעיהו 40:21), (أَلَا تَعْلَمُونَ? أَلَا تَسْمَعُونَ?

أَلَمْ تَخْبَرُوا مِنَ الْبَدَاءَةِ? أَلَمْ تَقْهَمُوا مِنْ أَسَاسَاتِ الْأَرْضِ?), (אשעיא 41:21).

כאן כינוי הגוף (אתם) קובע ישירות את הנוכחים בשאלה הרטורית.

5- (אתן) כינוי הגוף לנוכחות:

א- כינוי הגוף (אתן) בנושא (אבן-שושן, 1985, עמ' 143):

כינוי הגוף (אתן) בתנ"ך לא בא בצורה זו בנושא במשפט פועלי, אבל הוא יכול לבוא בצורה "אתנה".

דוגמה: (הנפשות אתנה מצדדות לעמי), (יחזקאל 13:18), (أَقْتَصَطَدْنَ نَفُوسَ شَعْبِي), (حزقيאל 13:18).

בהקשר זה, המשפט הפועלי "אתנה מצדדות נפשות" מציג את כינוי הגוף "אתנה" בנושא הברור של הפועל מה שמאשר שהנוכחות הן אלו

שמושות את הפעולה.

ב: כינוי הגוף (אתן) ככינוי הגוף נפרד (אבן שושן, 1974, עמ' 74):

לא בא בצורה זו ככינוי הגוף נפרד, אבל זה יכול לבוא בצורה "אתנה".

דוגמה: (אתנה ונשיכם תדברנה. פ'כנ), (ירמיהו 20:44), (אנתם ונסאוכם תכלמנתם ב'מכם'), (אמ' 20:44).

בדוגמה זו, הוא מופיע ככינוי נפרד לנוכחות, המשמש להדגיש כיהדיבור מכוון במיוחד לנשים, ובכך מחזק את מבנה הדיאלוג בטקסט התנ"י.

6- (הנ) כינוי הגוף לנסתרות:

כינוי הגוף (הנ) בתנ"י לא בא בצורה זו, כנושא במשפט פועלי, כנושא במשפט שמני, כנושא, אבל הוא יכול לבוא בצורה "הנה".

א: כינוי הגוף (הנה) ככינוי נפרד ומודגש (אבן-שושן, 1953, עמ' 305).

דוגמה: (ויאמר שוב אשוב אליך פעת חיה ונהנה-כן לשירה אשתך) (בראשית 18:10), (פ'קל: «אני ארבע אליך חן רמאן החיה ונכון ל'סארה אמרתך אב'»), (ה'ת' 10:18).

כינוי הגוף "הנה" במשפטים אלה פועל ככלי מודגש לאירוע או לדבר שיתרחש, במשפט הראשון מבהיר שזה מה שיקרה בעתיד, ובשפט השני מודגש האירוע.

ב: כינוי הגוף "הנה" כהתייחסות לריבוי נקבות בהקשרים נרטיביים (אבן-שושן, 1985, עמ' 307).

(ויבא לפתח המצפה, אל-ביתו, ונהנה בתו יצאת לקראתו בתפים ובמחלות) (שופטים 11:34), (ת' א' יפתח אל המ'פאה אל ביתו, וא' בא'נתו ח'ר'ה ל'ל'א'יו ב'ד'פ'פ' ו'ר'פ'פ'), (ה'פ'אה 11:34).

כינוי הגוף "הנה", בדוגמה זו הוא משמש ככלי מודגש או מצביע המשמש להסבת תשומת לב לאדם או לדבר שמופע או מתרחש, במקרה זה הוא הכוונה לבת יפתח שיוצאת לברך את אביה.

ג: ריבוי הנקבות בהקשר (אבן-שושן, 1985, עמ' 312):

בטקסט העברי, "הנה" משמש "פתו", "א'נה" אשר מצביעים על כך שהאירוע קשור לאדם נקבה (בתו של יפתח) ולמרות שכינוי הגוף עצמו אינו מתייחס ישירות לריבוי הנקבות, השימוש בו בהקשר זה בא לאשר את נוכחותו של נקבה (בת) במצב, אשר נתן אופי דרמטי או ייחדי להופעה זו.

ד: הדגשה על הופעה (אגיון, 2005, עמ' 33):

כינוי הגוף "הנה" משמש ככלי אינדיקטיבי להופעתו של האדם שאיתו יתרחש האירוע, במקרה זה מופיעה פתאם (בתי פתח) ויוצאת לקבל את אביה, וכינוי הגוף משמש להדגשת האירוע החשובה זה, הפועל "יצאת" (י'צא: ח'ר'ג, ב'ר'ז), (שגיב' 2, 1985, עמ' 694) גם מגביר את הריכוז בתנועה ובהפתעה שמגיעות עם הופעת הבת.

ה: פונקציה נרטיבית (אבן-שושן, 1985, עמ' 312):

באמצעות שימוש "הנה" בהקשר נרטיבי זה, הטקסט מגביר את תחושת ההפתעה וריכוז ברגע המריע בסיפור, המשפט מראה את הבת היוצאת לפגוש את אביה ברגע פתאומי ומרגש, וכינוי הגוף "הנה" כאן מפנה את תשומת הלב לסצנה זו בסיפור.

7- (הוא) כינוי הגוף לנסתר:

א: כינוי הגוף (הוא) נסתר כנושא במשפט (עקר או טפל) (אבן-שושן, 1985, עמ' 281).
דוגמה: (רק עץ אשר-תדע, פי-לא-עץ מאכל הוא--אתו תשחי), (דברים 30:30), (א' ח'ב' ה'ר'ב' ה'ל'ה' ו'ת'ס'מ'ע' ל'ס'ו'ת'ה' ו'ת'ל'ל'ס'ו'ק' ב'ה' ל'א'נ'ה' ה'ו'ח'י'א'ת'ך'), (ה'ת'ת'י'ה' 20:30). בדוגמה זו, כינוי הגוף (הוא) כנושא במשפט.

ב: כינוי הגוף (הוא) מודגש (נהיר, 1953, עמ' 13).

דוגמה: (שם ה'א'ח'ד, פ'ש'ו'ן--הוא ה'ס'ב'ב'), (בראשית 2:11), (א'ס'מ' ה'ו'א'ד' פ'י'ש'ו'ן ו'ה'ו' ה'מ'ג'י'ט'), (ה'ת'ק'ו'י'ן 2:11).

ג: כינוי הגוף (הוא) כאוגד (אבן-שושן, 1985, עמ' 283).

כינוי הגוף (הוא) משמש כאוגד להסבר או לזהוי וכדומה.

דוגמה: (שם ה'נ'ה'ר' ה'ש'ל'י'ש'י' ח'ד'ק'ל, הוא ה'ה'ל'ד'ק'מ'ת' א'ש'ו'ר; ו'ה'נ'ה'ר' ה'ר'ב'י'ע'י, הוא פ'ר'ת') (בראשית 2:14), (ו'א'ס'מ' ה'נ'ה'ר' ה'ת'ל'ת' ח'ד'א'ל'. ו'ה'ו' ה'ג'א'ר'י' ש'ר'פ'י' א'ש'ו'ר. ו'ה'נ'ה'ר' ה'ר'א'ב'ע' ה'א'ר'א'ת') (ה'ת'ק'ו'י'ן 2:14).

ד: כינוי הגוף (הוא) בהוראה סתמית (אבן-שושן, 1985, עמ' 283).

במקרים מסוימים, כינוי הגוף (הוא) מופיע בהוראה סתמית (הוא אשר).

דוגמה: (ויאמר משה אל-אהרן, הוא אשר-דבריהנה), (ויקרא 10:3), (פ'ק'ל' מ'ו'ס'י' ל'ה'א'ר'ו'ן: «ה'ז'א' מ'א' ת'ק'ל'מ' ב'ה' ה'ר'ב' ק'א'י'ל': פ'י' ה'א'ר'י'ב'י'ן') (ה'ל'א'ו'י'י'ן 10:3).

ה: כינוי הגוף (הוא) כתמורה לנושא לשם הדגשתו (בהיר, 1953, עמ' 17).

דוגמה: (יִישׁעִנָּם-הוּא, אֶת-יִשְׂרָאֵל), (שופטים 3: 31), (וְהוּא אֵינֶנּוּ חָלָס יִשְׂרָאֵל), (القضاء 3: 31).

ו: כינוי הגורף (הוא) כדי לצרף לנושא נושא נוסף (אבן שושן, 1974, עמ' 83).

דוגמה: (והלדמלכם, בגולה; הואןשריינדו, אמריקה), (עמוס 1: 15), (וַיִּמְצֵי מַלְכֵּהּ אֶל־הַסֵּבִי הוּא וְרִשְׁאָוֶּה כָּל־יָמָיו), (עמוס 1: 15).

ז : כינוי הגוף (הוא) רומז לשם מיוחד (אבן-שושן, 1985, עמ' 283).

דוגמה: (תשקינו את אביהינו, בלילה הוא; ותבאה בכירה ותשכב את אביה, ולא ידע בשכבה ובקומה). (בראשית 19: 33). (فَسَقَاتِ ابَاهُمَا خَمْرًا فِي نَاكِ اللَّيْلَةِ وَدَخَلَتِ الْبُكْرُ وَاضْطَجَعَتْ مَعَ أَبِيهَا وَلَمْ يَعْلَمْ بِاضْطَجَاعِهَا وَلَا بِقِيَامِهَا). (التكوين 19: 33).

ח: כינוי הגוף (הוא) רומז לשם מיודע בצורת (ההוא) (נהיר, 1953, עמ' 45).

במקרים מסוימים, כינוי הגוף (הוא) מופיע בצורת (ההוא) לרומז לשם מידוע.

דוגמה: (לֹא-תִלְוִינָבְלָתוֹעַל-הָעֵץ, כִּי-קְבוּרַת קִבְרָנוּ בַּיּוֹם הַהוּא -כִּי-קָלְלָתָאֱלֹהִים), (דברים 21: 23), (فَلَا تَبْتَ جُنَّتُهُ عَلَى الْخَشَبَةِ بَلْ تَدْفِنُهُ فِي ذَلِكَ النَّوْمِ لِأَنَّ الْمُعْلَقَ مَلْعُونٌ مِنَ اللَّهِ), (التثنية 21: 23).

ט: כינוי הגוף (הוא) רומז לשם – בלתי מיידע (אבי-שושן, 1985, עמ' 283).

במקרים מסוימים, כינוי הגוף (הוא) מופיע בצורת (ההוא) לרומז לשם בלתי מידוע.

דוגמה: (יום, לבנות צדקה; יוֹסֶהוּא, ירֶסֶם-חֶק) (מִיכָה १: १), (יּוֹם בְּנֵא חִיטָּאֲנִיכְ, זֶלֶק הַיּוֹם יִבְעֵד הַמִּיעָד), (מִיכָה १: १)

י: שימוש כינוי הגוף (הוא) בהשאלה (בורשטיין, 1998, עמ' 88).

כינוי הגוף (הוא) מופיע בכמה שאלות בצורת (ההוא).

דוגמה: (לא איש אלויכב, וכן-אדם ויתנחם; ההוא אמר ולא יעשה, ודבר ולא יקימנה) (במדבר 19:23), (לא תִּקְרֹץ אֶחָךְ בְּרִבָּא רְבָּא פִּזְעָה אוּ רְבָּא טַעָם אוּ רְבָּא שֵׁי' מָמַי תִּקְרֹץ בְּרִבָּא), (التثنية 19:23).

8- (היא) כינוי הגוף לנסתרת :

א : כינוי הגוף (הוא) נסתרת כנושא במשפט בצורה(היא)(אבן-שושן, 1985, עמ' 287).

דוגמה: (שבת שבתון היא לכם, וענייתם את-נפשתיכם), (ויקרא 31:11), (סִבֵּט עֲטֹלָה הוּא לָכֶם, וְתִזְלֹלֹן נַפְסְכֶם), (הלאויין 31:16)

ב : כינוי הגוף (היא) כנושא (אבן-שושן, 1985, עמ' 287).

במקרים מסוימים, כינוי הגוף (היא) בתנ"ך לא בא בצורה זו, כנושא במשפט פועלי, אבל הוא יכול לבוא בצורה " הוא".
דוגמה: (ויאמר, האדם: האשה אשר נתת עמדי, הוא נתנה- לימן- העצזאכל) (בראשית 3:12), (فَقَالَ آدَمُ: «الْمَرْأَةُ الَّتِي جَعَلْتُهَا مَعِيَ هِيَ أَعْطَتْنِي
مِنَ الشَّجَرَةِ فَأَكَلْتُ»). (التكوين 3:12).

ג : כינוי הגוף (היא) מודגש (נהיר, 1953, עמ' 23).

לעתים משתמשים כדי להדגשה או לרומז אל שם קודם.

דוגמה: (מגורת רשע, היא תבואנו; ותאות צדיקים יתנו.) (משלי 1: 24), (חֹף הַשִּׁירִי הוּא יֵאֵתֶה, וְשִׁהוּת הַצַּדִּיקִין תִּמְנָח) (אמאל 1: 24).

ד: כינוי הגוף (היא) כאוגד במשפט-להסבר או לזהוי (נהיר, 1953, עמ' 35).

דוגמה: (ולא אִבְהָהָאִישׁ, לָלוּ, וַיִּקְסוּ וַיִּלְדוּ וַיָּבֹא עַד-נַכְחֵיבֹס, הָאִירוּשָׁלַם); (שופטים 19:10), (פֶּלַח יִרְדּוּ הָרֶגֶל אֲנִי בֵּית, בֶּל פֶּלַח וְדֹהֵב וַיָּבֹא אֶל-מִקְבַּל בֵּית, הִיא אוֹר שְׁלִימ). (הַפְּסָקָה 19:10).

ה : כינוי הגוף (היא) לרומז לשם מידוע (אבן-שושן, 1985, עמ' 287).

דוגמה: (לא-תליו נבלתו על-העץ, פי-קבורת קברנו ביום-ההוא--כי-קללתאלהים, תלוי ; ולא-תטמא ,את-אדמתך, אשר-י-הוא-אלהיך, נתנו לך-נחלה) (דברים 21: 23), (فَلَا تَبْتَ جُنَّتُهُ عَلَى الْخَشَبَةِ بَلْ تَدْفِنُهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ لِأَنَّ الْمُعْلَقَ مَلْعُونٌ مِنَ اللَّهِ. فَلَا تَنْجَسْ أَرْضَكَ الَّتِي يُعْطِيكَ الرَّبُّ إِلَهُكَ نَصِيًّا). (التثنية 21: 23).

גם כינוי הגוף (היא) בוא בצורה (הוא) כתמורת לנושא לשם הדגשת.

דוגמה: (וצלהגם-הוא, 'לדהאת-תובלקין--לטש') (בראשית 22:4), (وَصَلَّةٌ أَيْضًا وَلَدَتْ ثَوْبًا لِقَائِينَ) ". (التكوين 22:4).

ו: כינוי הגוף (היא) כדי לצרף לנוש' נושא נוסף (נהיר, 1953, עמ' 35).

דוגמה: (ותקם, האשה, ותעש, כדבראיש האלהים; ותקד היא וביתה), (מלכים ב ٢: ٨), (فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ وَفَعَلَتْ حَسَبَ كَلَامِ رَجُلِ اللَّهِ، وَأَنْطَلَقَتْ هِيَ وَعَائِلَتُهَا), (الملوك الثاني ٢: ٨).

ז: כינוי הגוף (היא)רומז לנסתרת.

דוגמה: (וְאִשְׁמָה, הַנֶּפֶשׁ הַהוּא), (במדבר 6:5), (فَقَدْ أَذْنِبْتُ تِلْكَ النَّفْسُ), (العدد 6:5).

9- (הם) כינוי הגוף לנסתרים:

א: כינוי הגורף (הם) בנושא במשפט (אבו-שושן, 1985, עמ' 303).

דוגמה: (הם עם-יבוס, והיום:). (שופטים 11:11). (וְفִמָּה הֵם עֲנֵד יְבוּס וְהַנְּהָרָא קִדְ אַחְדָּר גְּדָא). (القضاة 19: 11).

ב: כינוי הגוף (הם) כמושא (בלאנ, 1970, עמ' 24).

דוגמה: (פא-המלאדעד-הם ולא-שב) (מלכים 2 18:9), «قَدْ وَصَلَ الرَّسُولُ إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَرْجِعْ». " (الملوك الثاني 9: 18)

ב: כינוי הגוף (הם) כאוניברסל המזכיר את כוונתו עם הנשוא השמני (אבו - שושן, 1985, עמ' 305).

דוגמה: (אבותיכם, איה-הם; והנבאים--הלעולם, יחיו), (זכריה 1: 5), (אִנְיֹכֻם אֵינִי הֻם? וְהָאֲנִיָּאֵה הֲלֵ אֲבָדָא יַחְיֹון?), (זכריה 1: 5).

ד: כינוי הגורפ (הם) כתמורה לנושא כדי לצרף נושא נוסף (נהיר, 1953, עמ' 45).

דוגמה: (לא יספיקו פנים גם-מאצלם) (יחזקאל 10:16), (לֹא תִזְרֹן הַבְּכֵרֹת אֵינָם עִנְיָן). (חזקאל 16:10)

המסקנות:

١. הבדלים בתרגום כינויי הגוף בין תרגומים השונים: המחקר חשף את הבדלים סמנטיים ודקדוקיים בין התרגומים לערבית בהתמודדות עם כינויי גוף עבריים. תרגומים עשויים להשתנות בדיוק של הבעת כינויי גוף מחוברים ונפרדים או במקרה של אי בהירות סמנטית של כינויי הגוף.

٢. השפעות תיאולוגיות על התרגום: המחקר הראה שהרקע התיאולוגי של התרגומים השפיע על הבחירות של המתרגמים. פרשנויות תיאולוגיות שונות עשויות להוביל לשימוש בכינויי הגוף המבליטים משמעות דתית בדרכים שונות בטקסטים בעלי אופי דוקטריני או נבואי.

٣. ההתייחסות עם כינויי גוף בלתי מוגדרים: המחקר הראה כיצד תרגומים מתייחסים עם כינויי גוף בלתי מוגדרים בהקשרים שיכולים להיות בעלי משמעויות מרובות או לדרוש מפרט נוסף.

٤. אינטראקציה בין הטקסט העברי לתרגומים לערבית: התוצאות הראו הבדלים בין התרגומים במידת הדיוק הלשוני בהתייחסות לכינויי גוף, ובאופן השימוש בכינויי גוף במשפטי תנאי ושאלה ובטקסטים בעלי משמעויות תיאולוגיות.

٥. השפעת התרגום על הבנת הקוראים: המחקר ניתח את השפעת התרגום על האופן שבקוראים ערבים מבינים טקסטים עבריים, במיוחד לגבי כינויים והתייחסות טקסטואלית. הבנת הקורא עשויה להשתנות בהתאם לבחירה הלשונית שכל תרגום עושה.

٦. תרגומים וכינויי גוף דקדוקיים: קבע באיזו מידה שני התרגומים דבקים במערכות דקדוקיות בעברית, במיוחד לגבי נושא, מושא או כינויי הדגשה, וכיצד עשויים מבנים אלה להיות שונים בהקשרים שונים.

המקורות העבריים:

1- התנ"ך.

2- אגיון, גלית, התנאים התחביריים-סמנטיים להופעתו של הכינוי זה בעברית בת ימינו במבנה זה + פרדיקט + משלים, דברי החוג הישראלי לבלשנות, האוניברסיטת חיפה, ישראל, 2006.

3- אורנן, עוזי, המשפט הפשוט, ירושלים, ישראל, 2006.

4- אבן שושן, אברהם, תקציר הדקדוק והתחביר, הוצאת קרית, ספר ירושלים, 1974.

5- אבן-שושן, אברהם, קונקורדנציה חדשה לתורה נביאים וכתובים, הוצאת קרית-ספר, ירושלים, ישראל, 1985.

6- בורשטיין, מייק, 'דרכי השאלה והתשובה בעברית הכתובה בת-ימינו: היבטים תחביריים, סמנטיים ופרגמטיים, אוניברסיטת בר-אילן, 1998.

7- בלאו, יהושע, יסודות התחביר, המכון העברי להשכלה בכתב-תל אביב, 1970.

8- בלאו, יהושע דקדוק עברי שיטתי, חלק ב, הוצאת א' רובינשטיין בשיתוף המכון העברי להשכלה בכתב, ירושלים, ישראל, 1978.

9- ברקלי, ד"ר שאול, דקדוק עברי מודרג, יסודות הדקדוק ושימושי-לשון, הוצאת ראובן מס, ירושלים, ישראל, 1973.

10- גושן-גוטשטיין, משה, זאב ליבנה, שלמה שפאן, הדקדוק העברי השימושי, הוצאת שוקן, ירושלים ותל-אביב, ישראל, 1979.

11- לבות, זהר, יסודות תורת המשמעות: סמנטיקה ופרגמטיקה, כרך א, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, ישראל, 2010.

12- נהיר, ש, עיקרי תורת המשפט, הוצאת בית הספר הריאלי העברי בחיפה, ישראל, 1953.

13- קוגמן, יחזקאל, מלון עברי-ערבי, ישראל, 1970.

14- רובינשטיין, אליעזר, העברית שלנו והעברית הקדומה, משרד הביטחון, 1980.

15- רינג, יצחק, תחביר הלשון העברית, יחידה 1-3, האוניברסיטה העברית תל אביב, תשמ"א, 1981.

16- שגיב, דוד, מלון עברי-ערבי לשפה העברית בת-זמננו, ירושלים, ישראל, 1985.

17- שורצולד, אורה (רודריג), פרקים במורפולוגיה עברית, כרך ד, הוצאת אוניברסיטה הפתוחה, ישראל, 2022.

18- שרה ליפקין, נערה בדיחי, עברית הבנה הבעה ולשון, מטח, המרכז לטכנולוגיה חינוכית, ישראל, 2007.

המקורות הערביים:

١- الكتاب المقدس، الترجمة اليسوعية، منشورات دار المشرق، ١٩٨٦.

١- الكتاب المقدس، ترجمة العالم الجديد، اليابان، ١٩٨٤.

٢- الكتاب المقدس، كتب العهد القديم والعهد الجديد، مصر الجديدة، القاهرة، الطبعة السادسة، ١٩٩٦.

٣- الكتاب المقدس، دار الكتاب المقدس في الشرق الأوسط، ١٩٧٤.

٤- القريشي، د. طالب، اسس علم الجملة، مكتب هاني للطباعة، الطبعة الأولى، ٢٠١٤.